

Cristian Schuster, Alexandru Morintz, Raluca Kogălniceanu, Cristian Ștefan, Alexandra Comșa, Georgeta El-Susi, Monica Constantin, Cătălin Constantin, Georgiana Mureșan, *Cercetările arheologice de pe tronsonul Cernavoda-Medgidia al autostrăzii A2. Tumulul nr. 3*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2011, 109 pag., 65 fig.

Lucrarea de față prezintă o parte din rezultatele cercetărilor întreprinse cu ocazia săpăturilor arheologice desfășurate pentru descărcarea de sarcină arheologică a siturilor aflate pe tronsonul viitoarei autostrăzi A2. În paginile acestei cărți se regăsesc informații cu privire la situl numit de către cei care l-au investigat: Tumulul nr. 3. Cercetarea acestuia a fost efectuată în anul 2010 de către o echipă formată din specialiști de la Institutul de Arheologie Vasile Pârvan al Academiei Române.

Lucrarea este compusă din șapte capitole și un rezumat în limba franceză.

Primul capitol, intitulat *Localizare, cadrul natural, descrierea gradului de conservare al sitului*, conține o scurtă prezentare din punct de vedere geografic-geologic a Podișului Dobrogei de Sud din care face parte microzona de interes a cercetărilor menționate. De asemenea, a fost realizată încadrarea în respectiva microzonă a Tumulului 3 și descrierea sa, precizându-se starea relativ precară de conservare datorată intrării acestuia în circuitul lucrărilor cu caracter agricol, ceea ce a contribuit la applatizarea sa.

Cel de al doilea capitol conține prezentarea metodei de săpătură. Aceasta a presupus trasarea a două axe (M1 și M2), amplasate perpendicular una pe cealaltă, intersecția acestora fiind dispusă în punctul cel mai înalt al movilei. În acest fel, au fost obținute patru zone (sferturi), săpătura debutând prin deschiderea succesivă în cele patru sferturi a unor suprafețe de 8×8 m, pornind din centrul tumulului.

Al treilea capitol se numește *Descrierea complexelor și mormintelor*. În cadrul său sunt oferite informații cu privire la cele 16 morminte cercetate și șanțul circular surprins atât în profilele săpăturii cât și în plan. În descrierea mormintelor găsim informații legate de localizarea fiecărui complex arheologic, maniera în care a fost organizat și inventarul depus.

Capitolul patru, unul dintre cele mai consistente, este alcătuit din datele antropologice obținute în urma cercetării scheletelor celor 21 de indivizi depuși în cele 16 morminte din T3. Studiul antropologic a relevat că cei mai mulți dintre indivizi caracterizați printr-o talie înaltă, erau robuști, sau chiar foarte robuști cu inserții musculare dezvoltate atât la nivelul brațelor, cât și al membrilor inferioare, dovadă a unei folosiri intense a ambelor categorii de membre. Din punct de vedere tipologic seria de schelete de la Medgidia prezintă un aspect ușor amestecat, ceea ce indică faptul că tribul respectiv a staționat o perioadă relativ îndelungată în zona respectivă și astfel au apărut indivizi cu caracteristici mixte, între cele ale comunităților specifice mormintelor tumulare și cele locale.

În cel de al V-lea capitol, *Analiza resturilor de animale*, regăsim rezultatele studiilor arheozoologice efectuate pe materialul recoltat în complexele săpate. În cadrul acestuia s-a remarcat prevalența oaselor de cal și rumegătoare de talie mică, ceea ce sugerează importanța

acestor animale în economia comunității respective, indicând existența unor comunități de păstori, cu o alimentație bazată pe exploatarea acestor specii.

Capitolului șase, *Reconstituire și interpretare*, abordează mai multe probleme. Într-o primă etapă se discută despre prezența tumulilor pe teritoriul României și dincolo de hotarele acesteia, despre amplasamentul, modul de înălțare și mantaua movilelor funerare. De asemenea, a fost analizată și problema șanțurilor circulare surprinse cu ocazia cercetării unor movile. Într-o altă etapă s-a discutat despre mormintele din movile avându-se în vedere aspecte precum: tipul de mormânt, gropile funerare și elementele de construcție din lemn. În analiza scheletelor au fost urmărite orientarea și poziția acestora. Nu a fost trecută cu vederea nici prezentarea inventarului mormintelor compus din ocră, material litic și diferite ofrande din materii dure animale. În finalul acestui capitol au fost amintite și restul descoperirilor realizate în movila T3 de la Medgidia și s-a discutat datarea descoperirilor din T3, situl cercetat fiind încadrat în Bronzul timpuriu, considerându-se că a fost ridicat de un grup al culturii Jamnaja.

Ultimul capitol constituie o notă privind restaurarea și conservarea pieselor de metal descoperite în movila T3.

Volumul se încheie cu un rezumat în limba franceză, bibliografia specifică temei abordate consultată pentru studiul și redactarea materialului, precum și 65 figuri prezentând hărți cu amplasamentul tumulului, imagini cu acesta, planuri de săpătură, fotografii reprezentând detalii surprinse pe parcursul cercetării complexelor funerare, scheletele cercetate și inventarul descoperit. Volumul de față se prezintă ca o contribuție valoroasă privind cunoașterea comunităților încadrate în epoca bronzului caracterizate prin înmormântări tumulare, iar meritul autorilor este cu atât mai mare cu cât valorificarea cercetărilor s-a produs la foarte scurt timp de la finalizarea săpăturilor.

Florian Mihail